

Nu skal jeg ikke ved denne Lejlighed komme ind paa alle Andelsbankens gamle Skader, men jeg vil dog gerne gøre nogle Bemærkninger om Aarsagerne til Bankens Lukning, fordi det efter min Formening er et af de mest triste Fænomener indenfor Pengevæsenet i disse sorgelige Sammenbrudsaar. En Bank, som burde have været en blomstrende Bank den Dag i Dag, er brudt sammen paa den ynkeligste Maade, og ingen kan skjule, at Ledelsen i høj Grad bærer Ansvar for dette Sammenbrud. Banken har indladt sig paa en lang Række meget daarlige Forretninger, som har bragt Indskyderne i Banken meget store Tab. Banken er blevet uhyre slet ledet, og jeg forstaa saa godt, at visse Partier kredser med Ængstelse og Bæven om hele dette Spørgsmaal, thi det er efter min Mening en sorgelig Falliterklæring for en bestemt Klasse og et bestemt Parti her i Landet, at denne Bank er brudt sammen. Efter at disse Kredse har lidt et fuldstændigt politisk Skibbrud i 1924, har de derefter lidt et forretningsmæssigt, økonomisk Skibbrud ved Andelsbankens Sammenbrud, og jeg forstaa Stemningen ude i Befolkningen saaledes, at Tilliden er i høj Grad svækket, ikke mindst paa Grund af Andelsbankens Sammenbrud.

Men har saaledes selve Bankledelsen, baade Direktionen og Bestyrelse, et meget tungt Ansvar for Andelsbankens Skæbne, saa forekommer det mig, at det afgaaede Ministerium, Ministeriet Neergaard, ogsaa maa bære sin tunge Del af Byrden, at det ogsaa maa bære sin Del af Ansvar for den Katastrofe, som her har ramt Landet, idet denne Regering har siddet Aar paa Aar og set, at denne Bank har arbejdet med en alt for ringe Egenkapital, som slet ikke stod i noget rimeligt Forhold til de Gældsforpligtelser og Indskud, som Banken havde faaet. Hvis man vil se paa Aaret 1920, vil man se, at Banken da havde en Balance paa 170 Mill. Kr. og en Egenkapital paa 15½ Mill. Kr., hvilket altsaa er under, hvad Bankloven foreskriver. I 1921, da Stillingen er bedst, havde den 18 Mill. Kr. Egenkapital paa en Balance af 180 Mill. Kr., i 1922 en Egenkapital paa 16½ Mill. Kr. og en Balance paa 202 Mill. Kr., i 1923 en Egenkapital paa 15¾ Mill. Kr. og en Balance paa 196 Mill. Kr. og i 1924 en Egenkapital paa 15¾ Mill. Kr. og en Balance paa 189 Mill. Kr. Det er jo en meget, meget ringe Egenkapital, og der blev ikke fra Bankens Ledelses Side gjort nævneværdige Anstrengelser for at tilføre Banken yderligere Kapital. Jeg ved,

at man fra den Side undskylder sig med, at det ikke var muligt paa nogen Maade at skaffe mere Kapital. Det vil altsaa sige, at de Andelsfolk, som har rejst Banken, ikke vilde indbetale flere Penge til Sikring af Banken. Det er jo sin Sag. En anden Sag er, at en Regering sidder Aar for Aar og ser paa og tolererer dette Forhold for til syvende og sidst i 1924 at gøre det skæbnesvangre Skridt at dispensere fra Banklovens § 7. Det er efter min Formening den mest skæbnesvangre Beslutning, der er truffet fra Ministeriet Neergaards Side, at den daværende Handelsminister Jørgen Christensen i Januar Maaned 1924 fritager Banken for at opfylde sin bankmæssige Forpligtelse indtil 1. Juli 1925. Ærede Medlemmer vil lægge Mærke til, at det er paa et Tidspunkt, hvor den daværende Regering kunde forudse sin Skæbne ved Valgene, man træffer en Disposition, som skal lænkebinde den kommende Regering indtil 1. Juli 1925. Man kan ogsaa sige det paa den Maade, at det er Ministeriet Neergaard, der tænder Lygten og leder Andelsfolket med Andelsbanken ud i Mosen, hvor de til syvende og sidst synker i Muddret og gaar til Bunds.

Jeg gaar ud fra, at den daværende Regering, Ministeriet Neergaard, ikke i Januar 1924 kan træffe en saa vigtig, ja skæbnesvanger Beslutning, uden at det er sket efter en fuldstændig og grundig Undersøgelse af hele Andelsbankens Forhold. Hvorledes kunde man paa dette Tidspunkt, hvor Anklager var rejst imod Banken, hvor Klager var rejst af mange forskellige Personer, hvor man paastod, at Andelsbanken havde lidt store Tab, hvor den daværende Regering jo havde set, at Andelsbankens opsamlede Reserver paa 4 Mill. Kr. var forsvundet til Afskrivninger, og hvor Folk, der kendte Bankens Forhold, paastod, at der maatte foretages endnu meget større Afskrivninger — hvorledes kunde man give denne skæbnesvangre Dispensation fra Bankloven, som jo i Sandhed er meget moderat i sine Krav paa dette Omraade, idet den kun kræver, at Bankens Egenkapital skal være 10 pCt. af dens Gældsforpligtelse? Den daværende Regering kunde dog se paa de andre Banker, f. Eks. Privatbanken, der paa det Tidspunkt havde en Balance paa 500 Mill. Kr. med en Aktiekapital paa 60 Mill. Kr. og Reserver paa 20 Mill. Kr., det vil sige 80 Mill. Kr.'s Egenkapital paa en Balance paa 500 Mill. Kr., medens Andelsbanken havde en Balance paa 200 Mill. Kr. og kun en Egenkapital paa 15½ Mill. Kr.